

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 179/08-47

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. júna 2008 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. A. H. a Ing. Ľ. H., obaja bytom K., zastúpených advokátom JUDr. J. L., K., vo veci namietaného porušenia ich základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Trnava v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Nšn G-3443/92, 7 Nšn G-1411/92, 8 Nšn G-3490/92, 17 Nc 2536/93, 17 Nc 2433/93 a 17 C 375/1993, ako aj namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Trnave v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 475/98, 9 Cod 62/03, 9 Cod 63/03 a 9 Cod 82/06 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. A. H. a Ing. Ľ. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 31. októbra 2006 doručená sťažnosť Ing. A. H. a Ing. Ľ. H., obaja bytom K. (ďalej len „sťažovateľ v 1. rade“ a „sťažovateľ v 2. rade“ alebo „sťažovatelia“), doplnená podaním doručeným

ústavnému súdu 5. decembra 2006, zastúpených advokátom JUDr. J. L., K., v ktorej namietajú porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom a rozhodnutiami Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Nšn G-3443/92, 7 Nšn G-1411/92, 8 Nšn G-3490/92, 17 Nc 2536/93, 17 Nc 2433/93 a 17 C 375/1993, ako aj porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 475/98, 9 Cod 62/03, 9 Cod 63/03 a 9 Cod 82/06.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia sa spolu s ďalšími oprávnenými osobami návrhom z 5. februára 1992 podaným Štátnemu notárstvu v Trnave domáhali vyrovnania dedičských podielov po poručiteľovi A. H. Sťažovatelia ďalej uvádzajú:

„Všetky konania v právnej veci vyrovnania dedičských podielov po poručiteľovi A. H. sú vedené na Okresnom súde v Trnave pod nasledovnými spisovými značkami: podanie M. O. rod. H. na Štátne notárstvo v Trnave z 05. 02. 1992 sa nachádza pod sp. zn. 7 Nšn G-1411/92 v archíve Okresného súdu v Trnave, podanie sťažovateľov na Štátne notárstvo v Trnave z 18. 02. 1992 sa nachádza pod sp. zn. 2 Nšn G-3443/92 a 8 Nšn G-3490/92 v archíve Okresného súdu v Trnave, č. k. 17 NC 2536/93 a č. k. 17 C 375/93 je návrh sťažovateľa v I. rade podaný na Okresný súd v Trnave 30. 06. 1993, č. k. 17 Nc 2433/93 je návrh sťažovateľa v II. rade podaný na Okresný súd v Trnave 30. 06. 1993. Konania na odvolacom súde sú vedené nasledovne: na Krajskom súde v Bratislave pod sp. zn. 50 Co 36/96-46, na Krajskom súde v Trnave pod sp. zn. 4 Co 475/98, 9 Cod 62/03 a 9 Cod 63/03, 9 Cod 82/06.

Sme presvedčení, že všetky vyššieuvedené návrhy sme podali ako účastníci resp. navrhovatelia v rámci nerozlučného spoločenstva, ktoré vo februári 1992 tvorili... Nerozlučné spoločenstvo navrhovateľov trvalo od 05. 02. 1992 až do 11. 06. 1992 (ďalej len nerozlučné spoločenstvo navrhovateľov), t. j. do účinnosti zákona č. 293/1992 Zb., pričom jeho existencia v tomto období má zásadný význam pre posúdenie, či návrh na štátne notárstvo bol dedičmi resp. navrhovateľmi nerozlučného spoločenstva podaný

v hmotnoprávnej lehote, t. j. v zmysle § 40 zákona č. 330/1991 Zb. do 19. februára 1992, teda či bol návrh podaný včas aj v zmysle § 17 ods. 1 zákona č. 293/1992 Zb.“

Sťažovatelia podali 27. júna 2006 okresnému súdu sťažnosť „na úradný postup súdu, priebeh konania a zbytočné prietahy v konaniach, v ktorej sme bližšie vysvetlili, prečo považujeme naše podania za podané včas. Uvedené skutočnosti sme čiastočne tiež doložili aj do konania sp. zn. 17 C 375/93. Okresný súd v Trnave uznal našu sťažnosť za čiastočne opodstatnenú.“

V dôsledku skutočnosti, že okresný súd „všetky vyššieuvedené konania ani nespojil do jednej veci resp. ich neprejednal a nerozhodol ako jednu vec, ale ani o týchto návrhoch sťažovateľov samostatne nekonal, okrem konania 17 C 375/1993“, došlo podľa názoru sťažovateľov k porušeniu § 1 až 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), ako aj k porušeniu ich základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Porušenie čl. 46 ods. 1 ústavy vidia sťažovatelia aj v postupe pri dokazovaní v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 375/1993 a v tom, že okresný a krajský súd v priebehu predmetného konania „... sa často pri rozhodovaní mýlili a mýlia, menia svoje právne názory...“

Sťažovatelia tiež zastávajú názor, že okresný súd daným postupom spôsobil zbytočné prietahy v konaní, čím došlo k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, a preto navrhujú, aby ústavný súd rozhodol nálezom nasledovne:

„Právo sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky bolo postupom Okresného súdu v Trnave v konaniach vedených pod sp. zn. 7 Nšn G-1411/92, 2 Nšn G-3443/92, 8 Nšn G-3490/92, 17 Nc 2536/93, 17 C 375/93 a 17 Nc 2433/93 porušené. Okresnému súdu v Trnave prikazuje, aby v konaniach sp. zn. 7 Nšn G-1411/92, 2 Nšn G-3443/92, 8 Nšn G-3490/92, 17 Nc 2536/93, 17 C 375/93 a 17 Nc 2433/93 konal bez zbytočných prietahov. Sťažovateľovi v I. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 000 Sk (slovom tristotísíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť sťažovateľovi v I. rade do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Sťažovateľovi v II. rade priznáva primerané finančné zadosťučinenie v sume 300 000 Sk (slovom tristotísíc slovenských

korún), ktoré je Okresný súd v Trnave povinný vyplatiť sťažovateľovi v II. rade do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. Okresný súd v Trnave je povinný uhradiť sťažovateľom trovy právneho zastúpenia na účet ich právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu...

Právo sťažovateľov, aby sa mohli domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, bolo postupom a rozhodnutiami Okresného súdu v Trnave v konaniach vedených pod sp. zn. 7 Nšn G-1411/92, 2 Nšn G-3443/92, 8 Nšn G-3490/92, 17 Nc 2536/93, 17 C 375/93 a 17 Nc 2433/93 a postupom a rozhodnutiami Krajského súdu v Trnave vedených pod sp. zn. 4 Co 475/98, 9 Cod 62/03 a 9 Cod 63/03, 9 Cod 82/06 porušené. Ústavný súd zrušuje rozsudok Okresného súdu v Trnave č. k. 17 C 375/1993-239, vracia vec na ďalšie konanie a zakazuje Okresnému súdu v Trnave pokračovať v porušovaní základných práv a slobôd sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.“

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde. Podľa čl. 51 ods. 1 ústavy domáhať sa práv uvedených v čl. 46 tejto ústavy sa možno len v medziach zákonov, ktoré tieto ustanovenia vykonávajú.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priet'ahov.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 7 Nšn G-1411/92, 2 Nšn G-3443/92, 8 Nšn G-3490/92, 17 Nc 2536/93 a 17 Nc 2433/93

Jedným zo zákonných predpokladov na prijatie s'ťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Pri opatrení alebo inom zásahu, ktorým sú aj zbytočné priet'ahy v konaní pred všeobecnými súdmi, sa lehota počíta odo dňa, keď sa s'ťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Podanie s'ťažnosti po uplynutí tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie s'ťažnosti ako oneskorene podanej (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd zistil, že v petite s'ťažnosti namietané konania okresného súdu (ktoré boli vedené Štátnym notárstvom v Trnave) pod sp. zn. 2 Nšn G-3443/92 a 8 Nšn G-3490/92 boli skončené 18. decembra 1992 v dôsledku prípisu štátnej notárky

z 30. novembra 1992, podľa ktorého „štátne notárstvo má právo vyporiadať zníženie dedičských podielov len v prípade, ak medzi všetkými povinnými a oprávnenými osobami vládne súlad a tieto sú ochotné vyššie uvedenú dohodu o uznaní vlastníctva oprávnenej osoby (oprávnených osôb) tlmočiť súhlasne i pred štátnym notárstvom. Len v takomto prípade možno postupovať podľa § 100 Not. poriadku a toto súhlasné vyhlásenie oprávnených a povinných osôb (resp. ich splnomocnených zástupcov) osvedčiť formou notárskej zápisnice... Štátne notárstvo vyznačí konanie podľa § 40 zák. č. 330/1991 Zb. za skončené i v prípade, kedy v 15-dňovej lehote nedôjde oznámenie, či je uzavretie dohody možné osvedčiť na podklade konsenzu všetkých zainteresovaných účastníkov.“. Vzhľadom na dátumy skončenia predmetných konaní a dátum doručenia sťažnosti (31. októbra 2006) ústavný súd konštatuje, že sťažnosť bola zjavne podaná po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a preto ju bolo v tejto časti potrebné odmietnuť ako podanú oneskorene.

V konaní vedenom pod sp. zn. 7 Nšn G-1411/92 podala Štátnemu notárstvu v Trnave návrh na vyrovnanie dedičských podielov M. O., a nie sťažovateľa. Podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 49 zákona o ústavnom súde bolo preto potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť z dôvodu, že bola podaná zjavne neoprávnenými osobami.

2. K namietanému porušeniu základných práv podľa čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 17 Nc 2536 a 17 Nc 2433/93

Zo zistení ústavného súdu vyplynulo, že konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 17 Nc 2536/93 bolo 10. decembra 1993 prevedené do registra C a odvtedy je vedené pod sp. zn. 17 C 375/1993. Spis vedený pod sp. zn. 17 Nc 2433/93 bol 21. apríla 1994 vzhľadom na predmet konania pripojený ku konaniu vedenému pod sp. zn. 17 C 375/1993.

Z uvedeného vyplýva, že veci vedené pôvodne pod sp. zn. 17 Nc 2536/93 a sp. zn. 17 Nc 2433/93 tvoria predmet konania vedený okresným súdom pod sp. zn. 17 C 375/1993, a preto nebolo potrebné, aby sa ústavný súd k namietanému porušeniu označených základných práv v týchto konaniach vyjadril samostatne, ale až v nadväznosti na

preskúmanie konania vedeného pod sp. zn. 17 C 375/1993 (pozri nižšie), keďže tvoria jeho súčasť.

3. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 375/93 a rozsudkom okresného súdu č. k. 17 C 375/1993-239 zo 17. júla 2006

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu zmyslom a účelom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je zaručiť každému reálny prístup k súdu. Tomu zodpovedá povinnosť všeobecného súdu o veci konať a rozhodnúť (I. ÚS 62/97, II. ÚS 26/96). K porušeniu základného práva na súdnu ochranu by došlo vtedy, pokiaľ by komukoľvek bola odmietnutá možnosť domáhať sa svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a pokiaľ by súd odmietol konať a rozhodovať o podanom návrhu (žalobe) fyzickej osoby alebo právnickej osoby (I. ÚS 35/98).

K sťažnosti sťažovateľov v časti, v ktorej namietali porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 375/1993 a jeho rozsudkom č. k. 17C/375/1993-239 zo 17. júla 2006, ústavný súd uvádza, že podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základného práva alebo slobody môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (I. ÚS 103/02, IV. ÚS 115/07).

Podľa § 201 OSP účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevyklučuje. V danom prípade účinným prostriedkom nápravy proti rozsudku okresného súdu č. k. 17 C/375/1993-239 zo 17. júla 2006 bolo odvolanie, ktoré sťažovatelia podali. Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu „Ak o závažných procesných pochybeniach, ktorými sa porušujú aj niektoré zo základných práv alebo slobôd,

je oprávnený a povinný rozhodnúť všeobecný súd na základe riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov upravených v príslušnom procesnom poriadku, je právomoc Ústavného súdu Slovenskej republiky pred ich vyčerpaním vylúčená“ (IV. ÚS 10/02). Využitie tejto zákonnej možnosti účinnej ochrany základného práva sťažovateľov podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vylučuje prijatie sťažnosti ústavným súdom, ktorý môže uplatniť svoju právomoc iba vtedy, ak navrhovateľ nemal inú ústavnú a zákonnú možnosť účinnej ochrany svojich práv. Z uvedených dôvodov ústavný súd odmietol sťažnosť sťažovateľov v tejto časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci. Z rovnakého dôvodu odmietol ústavný súd aj tú časť sťažnosti, v ktorej sa sťažovatelia domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy v dôsledku postupu okresného súdu v danom konaní, pretože svoju nespokojnosť s postupom okresného súdu mohli sťažovatelia prejaviť a namietat' v konaní pred krajským (odvolacím) súdom.

Nad rámec uvedeného ústavný súd preskúmal v tejto časti sťažnosť z hľadiska tvrdení sťažovateľov týkajúcich sa neprimeranej dĺžky konania a pasivity okresného súdu, ktorá by za určitých okolností v zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu (III. ÚS 46/04, IV. ÚS 159/07) mohla vyústiť do vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že po doručení návrhu na začatie konania 2. júla 1993 okresný súd po vykonaní prvotných procesných úkonov na pojednávaní 17. januára 1994 súhlasil s návrhom účastníkov konania na poskytnutie lehoty za účelom mimosúdneho vyrovnania do 15. marca 1994.

Sťažovateľ v 1. rade sa následne zúčastnil 22. apríla 1994 informatívneho výsluchu pred okresným súdom s tým, že v určenej lehote predloží relevantné listiny, preto bol spis 12. mája 1994, 16. júna 1994, 15. júla 1994, 23. augusta 1994, 27. septembra 1994, 16. novembra 1994 a 21. decembra 1994 daný vždy na lehotu jedného mesiaca. Sťažovateľ požadované listiny nepredložil, preto ho okresný súd 3. februára 1995 vyzval na ich predloženie. Odpoveď sťažovateľa na uvedený prípis bola okresnému súdu doručená 8. februára 1995 s tým, že potrebuje ešte určitú lehotu na predloženie relevantných listín a následne oznámi, či bude žiadať o vyrovnanie dedičských podielov súdnou cestou.

Okresný súd po poskytnutí ďalšej lehoty vydal 30. augusta 1995 pokyn na doručenie prípisu Notárskemu úradu v Trnave týkajúceho sa zistenia relevantných skutočností a uznesením č. k. 17 C 375/93-36 z 3. novembra 1995 konanie zastavil z dôvodu neurčitosti a nezrozumiteľnosti petitu návrhu. Sťažovateľ v 1. rade podal proti uvedenému uzneseniu odvolanie a Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 50 Co 36/96-46 z 27. júna 1996 napadnuté uznesenie okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd po dokazovaní vykonanom na pojednávaniach nariadených na 9. október 1996, 28. október 1996, 16. december 1996 a po zmene zákonnej sudkyne (24. apríla 1997) vydal pokyn na pripojenie relevantných dedičských spisov vedených pod sp. zn. D 206/92 a D 906/92 a zistenie stavu relevantných dedičských konaní, pričom pojednávanie 14. januára 1998 bolo odročené z dôvodu predloženia ďalších listín.

Na pojednávaní 4. marca 1998 okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 375/93-79 rozhodol o vyrovnaní dedičského podielu vo veci vyporiadania dedičstva. Odporca podal proti predmetnému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 4 Co 475/98-87 z 29. januára 1999 tak, že zrušil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Po vrátení spisu okresnému súdu, pripojení relevantných spisov a výzve sťažovateľovi v 2. rade v súvislosti s predložením požadovaných písomností boli v danej veci nariadené pojednávania na 8. november 1999, 12. január 2000, 13. marec 2000, 15. máj 2000, 21. august 2000, 5. február 2001, 14. máj 2001, 17. september 2001, 4. február 2002, 24. apríl 2002, 26. jún 2002, 14. a 30. október 2002, pričom na pojednávaní 4. novembra 2002 okresný súd rozsudkom č. k. 17 C 375/93-136 návrh sťažovateľov zamietol.

Sťažovatelia podali proti predmetnému rozsudku odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 9 Cod 62/03, 9 Cod 63/03 z 28. novembra 2003 tak, že zrušil odvolaním napadnutý rozsudok prvostupňového súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom zároveň odmietol odvolanie sťažovateľa v 1. rade proti uzneseniu č. k. 17 C 375/93-142 z 23. apríla 2003 ako oneskorene podané.

Okresný súd po vrátení spisu 4. decembra 2003 vykonával úkony spojené s doplnením dokazovania v zmysle pokynov odvolacieho súdu (uznesením č. k. 17 C 375/92-159 z 10. marca 2004 pripustil vstup sťažovateľa v 2. rade do konania ako účastníka na strane navrhovateľa a prípisom z 18. mája 2004, ako aj urgenciami z 18. augusta 2004 a 15. novembra 2004 vyzval sťažovateľov na úpravu petitu v zmysle uznesenia krajského súdu). V ďalšom období boli sťažovatelia okresným súdom vyzvaní na predloženie špecifikácie nehnuteľností týkajúcich sa predmetu konania a bol vydaný pokyn na pripojenie súvisiaceho spisu vedeného pod sp. zn. 25 C 101/03. Na pojednávaní 10. októbra 2005 vzniesol sťažovateľ v 2. rade námietku zaujatosti proti zákonnej sudkyňi, o ktorej rozhodol krajský súd uznesením č. k. 11 NcC 37/2005 z 31. októbra 2005 tak, že zákonná sudkyňa nie je vylúčená z prejednávania a rozhodovania danej veci.

Okresný súd v ďalšom období nariadil pojednávania na 24. apríl 2006, 5. jún 2006 a 28. jún 2006, pričom na pojednávaní 17. júla 2006 rozsudkom č. k. 17 C 375/1993-239 rozhodol o zamietnutí návrhu sťažovateľov. Spis bol po podaní odvolania postúpený 4. októbra 2006 na rozhodnutie odvolaciemu súdu.

Ústavný súd z uvedeného prehľadu zistil, že činnosť okresného súdu a rýchlosť jednotlivých úkonov v danom konaní bola v prevažujúcej miere determinovaná správaním sťažovateľov ako účastníkov konania, pričom sťažovatelia značnou mierou prispeli k predĺženiu konania, keď v období od 12. mája 1994 do 20. októbra 1995 okresný súd nemohol konať v merite veci kvôli nepredloženiu relevantných písomností sťažovateľom v 1. rade. Ďalšie predĺženie konania nastalo v dôsledku neospravedlnenej neúčasti sťažovateľov na pojednávaniach 26. júna 2002, 14. októbra 2002 a 30. októbra 2002 a ospravedlnenej neúčasti na pojednávaniach 14. januára 1998, 15. mája 2000, 24. apríla 2006 a 5. júna 2006. Sťažovatelia prispeli k predĺženiu konania aj nereagovaním na prípis okresného súdu z 18. mája 2004, kedy upravili a doplnili petit až po viacerých urgenciách podaním doručeným okresnému súdu 28. decembra 2004.

Ústavný súd v rámci svojej ustálenej rozhodovacej činnosti viackrát rozhodol, že predĺženie konania, ktoré je spôsobené procesnými úkonmi účastníkov konania (v danom prípade aj nereagovaním alebo oneskoreným reagovaním na prípisy okresného súdu), nemožno pripísať na ťarchu všeobecného súdu (III. ÚS 97/05, IV. ÚS 142/07). Z uvedeného dôvodu ústavný súd nezistil v postupe okresného súdu porušenie označeného základného práva sťažovateľov a na základe toho konštatoval, že pokiaľ by sťažnosť v tejto časti nebol odmietol pre nedostatok právomoci, bolo by ju možné odmietnuť z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

4. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 C 375/1993

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05). Za zjavne neopodstatnenú možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98).

Pri predbežnom prerokovaní tejto časti sťažnosti sťažovateľov vychádzal ústavný súd zo svojej stabilizovanej judikatúry, podľa ktorej podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie právnej neistoty (III. ÚS 61/98). Zároveň zo stabilizovanej judikatúry ústavného súdu tiež vyplýva, že ochranu základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov upravenému v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavný súd poskytuje len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súde podaná v čase, keď

k namietanému porušovaniu práva ešte dochádza a nečinnosť orgánu verejnej moci v tom čase ešte trvá (II. ÚS 387/06). Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pokiaľ ide o právo na prerokovanie záležitosti v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 20/02).

Zo sťažnosti, z predložených príloh a zo spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 17 C 375/1993 zjavne vyplýva, že v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu (31. októbra 2006) sa vec nachádzala na krajskom súde, a to od 5. októbra 2006. Sťažovatelia namietali zbytočné prieťahy v konaní okresného súdu, ktorý vo veci samej v čase podania sťažnosti už nekonal. Z uvedeného dôvodu už okresný súd nemohol žiadnym ústavne relevantným spôsobom ovplyvňovať priebeh namietaného konania ani spôsobovať prieťahy v ňom. Sťažnosť sťažovateľov bolo preto v tejto časti potrebné odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (IV. ÚS 219/03, II. ÚS 24/06, IV. ÚS 46/07).

5. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 4 Co 475/98, 9 Cod 62/03 a 9 Cod 63/03

Ústavný súd zistil, že namietané konanie krajského súdu vedené pod sp. zn. 4 Co 475/98 bolo skončené 29. januára 1999 (uznesením č. k. 4 Co 475/98-87 krajský súd zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 375/93-79 zo 4. marca 1998 a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie). Odvolacie konanie vedené pod sp. zn. 9 Cod 62/03 a 9 Cod 63/03 bolo skončené 28. novembra 2003 (uznesením sp. zn. 9 Cod 62/03, 9 Cod 63/03 krajský súd zrušil odvolaním napadnutý rozsudok okresného súdu č. k. 17 C 375/93-136 zo 4. novembra 2002 a vec vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie). Vzhľadom na dátumy skončenia predmetných konaní a dátum doručenia sťažnosti (31. októbra 2006) ústavný súd konštatuje, že sťažnosť bola zjavne podaná po uplynutí dvojmesačnej lehoty ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, a preto ju bolo v tejto časti potrebné odmietnuť ako podanú oneskorene.

6. K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom krajského súdu v odvolacom konaní vedenom pod sp. zn. 9 Cod 82/06

V rámci odvolacieho konania krajského súdu vedeného pod sp. zn. 9 Cod 82/06 ústavný súd zistil, že od doručenia spisu okresného súdu vedeného pod sp. zn. 17 C 375/1993 krajskému súdu ako odvolaciemu súdu (5. októbra 2006) do doručenia sťažnosti ústavnému súdu (31. októbra 2006) nemohlo pre krátkosť času dôjsť k porušeniu označeného základného práva sťažovateľov. Ústavný súd však nad rámec sťažnosti preskúmal predmetné odvolacie konanie k termínu predbežného prerokovania sťažnosti a zistil, že krajský súd po vykonaní prvotných úkonov nariadil pojednávanie na 23. január 2007, ktoré bolo odročené z dôvodu nevykázaného doručenia predvolania na pojednávanie sťažovateľom a ich neprítomnosti na ňom. Na pojednávaní 20. februára 2007 sťažovateľ v 2. rade vzniesol námietku zaujatosti voči predsedníčke senátu a krajský súd mu následne určil lehotu, v ktorej mal uvedené námietky predložiť v písomnej forme.

Krajskému súdu bola 28. februára 2007 doručená žiadosť sťažovateľa v 2. rade o predĺženie lehoty na písomné predloženie námietok zaujatosti z dôvodu jeho práceneschopnosti. Podľa úradného záznamu krajského súdu z 12. marca 2007 predĺžená lehota uplynula 5. marca 2007, ale prípisom z 12. marca 2007 krajský súd predĺžil sťažovateľovi v 2. rade lehotu na predloženie námietok zaujatosti do 15. marca 2007 „... s tým, aby ste obratom odvolaciemu súdu predložili potvrdenie o Vašej práceneschopnosti“, pričom sťažovateľ v 2. rade tak neurobil.

Krajský súd vydal 25. apríla 2007 pokyn na vypravenie prípisu sťažovateľovi v 2. rade, aby v určenej lehote predložil odôvodnenie námietky zaujatosti vznesenej na pojednávaní 20. februára 2007, pretože „Ak v uvedenej lehote odôvodnenie námietky nepredloží, v zmysle ustan. § 15a veta druhá O. s. p. na podanie, ktoré nespĺňa náležitosti námietky zaujatosti, odvolací súd neprihliadne, a bude pokračovať v konaní“. Sťažovateľ v 2. rade uvedený prípis prevzal 22. mája 2007. Okresnému súdu bolo 29. mája 2006 doručené faxové podanie - žiadosť sťažovateľa v 2. rade o predĺženie lehoty na odôvodnenie námietky zaujatosti.

Krajský súd vydal 13. júna 2007 pokyn na doručenie prípisu sťažovateľovi v 2. rade, v ktorom ho poučil v zmysle ustanovení Občianskeho súdneho poriadku a upozornil, že pokiaľ „... v náhradnej lehote 7 dní od doručenia tohto prípisu námietku zaujatosti nepredloží v písomnom vyhotovení, odvolací súd na ňu neprihliadne a bude pokračovať v konaní“. Uvedený prípis sa nepodarilo sťažovateľovi v 2. rade doručiť ani prostredníctvom pošty, ani prostredníctvom orgánov polície. Podľa úradného záznamu krajského súdu z 12. septembra 2007 sťažovateľ v 2. rade tento prípis prevzal osobne v uvedený deň na krajskom súde, keď zároveň nahliadol do predmetného spisu.

Krajskému súdu bolo 19. septembra 2007 doručené faxové podanie sťažovateľa v 2. rade - vyjadrenie jeho nesúhlasu s postupom predsedníčky senátu v súvislosti so vznesením námietky zaujatosti na pojednávaní 20. februára 2007. Krajský súd nariadil 2. októbra 2007 termín odvolacieho pojednávania na 30. október 2007. Sťažovateľ v 1. rade prevzal predvolanie na toto pojednávanie 8. októbra 2007 a sťažovateľ v 2. rade prevzal predvolanie na pojednávanie 24. októbra 2007. Krajskému súdu bolo 30. októbra 2007 doručené faxové podanie sťažovateľov - žiadosť o ospravedlnenie ich neprítomnosti na pojednávaní 30. októbra 2007 „zo zdravotných dôvodov resp. z dôvodu práceneschopnosti“ so súčasťou žiadosťou o odročenie pojednávania.

Na pojednávaní 30. októbra 2007 odvolací súd oboznámil prítomných s faxovým podaním sťažovateľov a uznesením rozhodol, že bude pojednávať v ich neprítomnosti. Pojednávanie bolo po vykonaní dokazovania uznesením odročené na 20. november 2007. Sťažovateľ v 2. rade prevzal 26. novembra 2007 predvolanie na pojednávanie nariadené na 20. november 2007.

Pojednávanie 20. novembra 2007 bolo uznesením odročené na neurčito z dôvodu neospravedlnenej neprítomnosti sťažovateľov (doručenie predvolania nevykázané) s tým, že „od navrhovateľa v 2. rade budú opätovne žiadané doklady o zdravotnom stave navrhovateľov, resp. o práceneschopnosti a o jej trvaní v čase najmenej od 29. 10. 2007 doteraz; bude robený dopyt na poštu Križovany nad Dudváhom, či navrhovateľ v 2. rade

má zriadenú poštovú schránku na pošte, či preberá zásielky osobne alebo mu ich doručuje doručovateľ, ako často chodí schránku vyberať“.

Krajskému súdu bolo 20. novembra 2007 doručené faxové podanie sťažovateľov - žiadosť o ospravedlnenie ich neprítomnosti na pojednávaní 20. novembra 2007 „zo zdravotných dôvodov resp. z dôvodu práceneschopnosti“ so súčasťou žiadosťou o odročenie pojednávania v mesiacoch november a december 2007. Krajskému súdu bolo 30. novembra 2007 doručené podanie sťažovateľa v 2. rade - potvrdenie lekára o práceneschopnosti so žiadosťou o prerušenie konania do doby zlepšenia jeho zdravotného stavu.

Krajský súd nariadil 6. decembra 2007 termín odvolacieho pojednávania na 15. január 2008 a prípisom zo 7. decembra 2008 vyzval sťažovateľa v 2. rade na predloženie písomností preukazujúcich nepriaznivý zdravotný stav jeho i sťažovateľa v 1. rade, pre ktorý sa obaja nedostávajú na pojednávania, a to pod hrozbou poriadkovej pokuty. Sťažovateľ v 2. rade prevzal predvolanie na pojednávanie spolu s prípisom 2. januára 2008.

Krajskému súdu bolo 14. januára 2008 doručené faxové podanie sťažovateľa v 2. rade - žiadosť o ospravedlnenie neprítomnosti jeho aj sťažovateľa v 1. rade na pojednávaní 15. januára 2008 z dôvodu jeho práceneschopnosti so súčasťou žiadosťou o prerušenie konania do doby zlepšenia jeho zdravotného stavu.

Na pojednávaní 15. januára 2008 krajský súd uznesením rozhodol o pojednávaní v neprítomnosti sťažovateľov a rozsudkom č. k. 9 Cod/82/2006-365 potvrdil napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa, zaviazal sťažovateľov uhradiť odporcovi v 1. rade trovy právneho zastúpenia a odporkyni v 2. rade nepriznal trovy odvolacieho konania. Krajskému súdu bolo 15. januára 2008 doručené faxové podanie sťažovateľa v 2. rade - žiadosť o ospravedlnenie neprítomnosti jeho aj sťažovateľa v 1. rade na pojednávaní 15. januára 2008 z dôvodu jeho práceneschopnosti so súčasťou žiadosťou o odročenie tohto pojednávania s prílohami (faxové prílohy - doklady o práceneschopnosti). Podľa úradného

záznamu krajského súdu z 15. januára 2008 bolo predmetné faxové podanie s prílohami sťažovateľa v 2. rade doručené do pojednávacej miestnosti po vyhlásení rozhodnutia v danej veci. Sťažovateľovi v 1. rade bol predmetný rozsudok doručený 6. marca 2008, sťažovateľ v 2. rade si rozsudok v odbernej lehote neprevzal a nedoručená zásielka bola okresnému súdu vrátená 31. marca 2008. Okresný súd vydal 28. apríla 2008 pokyn na opätovné doručenie rozsudku krajského súdu sťažovateľovi v 2. rade.

Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že krajský súd priebežne vybavoval a reagoval na procesné podania sťažovateľov. Sťažovatelia navyše ospravedlnenými aj neospravedlnenými neprítomnosťami na nariadených pojednávaniach prispeli k značnému predĺženiu odvolacieho konania, ktoré nemožno pripísať na ťarchu krajského súdu. Vzhľadom na uvedené ústavný súd konštatoval, že postup krajského súdu v namietanom odvolacom konaní nenaznačuje, že by ním mohlo dôjsť k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy, a preto sťažnosť sťažovateľov v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

Po odmietnutí sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa aj ďalšími návrhmi sťažovateľov (napr. priznaním primeraného finančného zadostučinenia, úhrady trov konania alebo zrušením označených rozhodnutí).

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. júna 2008